

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság
5.Bf. 307/2012/9.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság **Budapesten, 2013. augusztus hó 29. napján** tartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

Ítéletet:

A csalás büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt **I.r.vádlott és társa** ellen folyamatban lévő büntető ügyben a Fővárosi Törvényszék 2012. május hó 25. napján kihirdetett 21.B.1274/2010/77. számú ítéletét **megváltoztatja**.

Mindkét vádlott vagyon elleni cselekményénél a társtettessegre utalást mellőzi, egyben a II.r. vádlott csalás büntettének (Btk. 318. § (1) (6) bekezdés a) pont) értékelt cselekményét bűnsegédként elkövetettnek **minősíti**.

Az I.r. vádlott közbizalom elleni bűncselekményeit egységesen folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (Btk. 276. §) **minősíti**.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet az I.r. és a II.r. vádlottak tekintetében helybenhagyja.

A másodfokú eljárás során felmerült 7.620 (hétézer-hatszázhusz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

A Fővárosi Törvényszék a 2012. május hó 25. napján kihirdetett 21.B.1274/2010/77. számú ítéletével az I.r. és a II.r. vádlottakat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérletében (Btk. 318. § (1) bek., (6) bek. a/ pont) és magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276.§), ezen túlmenően az I.r. vádlott bűnösségét közokirat-hamisítás büntetében (Btk. 274.§ (1) bek. b/ pont) is megállapította.

Ezért - halmazati büntetésül - az I.r. vádlottat két évi, öt évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre, a II.r. vádlottat pedig egy év négy hónapi, három évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte.

Rendelkezett a bűnjelként lefoglalt tárgyakról és megosztva kötelezte a vádlottakat az eljárás során felmerült bűnügyi költség teljes összegének viselésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész mindkét vádlott terhére, büntetésük súlyosítása érdekében jelentett be fellebbezést, míg az I.r. valamint a II.r. vádlottak és védőik felmentésért éltek perorvoslattal.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF. 892/2012/1. számú átiratában a büntetés súlyosítására irányuló fellebbezést mindkét vádlottat érintően változtatás nélkül fenntartotta.

Fellebbezése indokolásában rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok megtartásával lefolytatott eljárás során az ügy eldöntése szempontjából szükséges és lehetséges bizonyítékokat beszerezte, tárgyalás anyagává tette és iratszerűen rögzítette. A bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelésével megalapozatlansági okoktól mentes, helyes tényállást állapított meg, amely alkalmas a felülbírálatra és a másodfokú eljárásban is irányadó. E tényállás alapján okszerűen vont következtetést a vádlottak bűnösségére és cselekményük minősítése is megfelel az anyagi jogi szabályoknak.

Az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységét támadó védelmi fellebbezések - a felülmérlegelés tilalma folytán - a másodfokú eljárásban eredményre nem vezethetnek.

A büntetés kiszabásakor azonban a büntető eljárás hatálya alatt álló II.r. vádlottnál tévesen értékelte súlyosítóként a büntetett előéletet, ugyanakkor mindkét vádlottnál figyelmen kívül hagyta, hogy az I.r. vádlottat korábban kétszer ítélték el ugyancsak csalásért és a II.r. vádlott ellen is ugyanilyen bűncselekmény miatt folyt eljárás.

Mindkettőjükkel szemben hosszabb tartalmú börtönbüntetés kiszabására, az I.r. vádlottnál - a felfüggesztés mellőzésével - közügyektől eltiltás alkalmazására, míg a II.r. vádlottnál a próbaidő törvényi maximumban történő meghatározására tett indítványt.

A büntetések súlyosítását érintő megváltoztatást meghaladóan az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

Az I.r. vádlott védője az ügyészi perorvoslatot alaptalannak ítélve a bejelentett fellebbezését fenntartotta.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság lényegében a váddal egyező történeti tényállást állapított meg, amelynél elvetette az I.r. vádlott védekezését. A törvényszék megállapítása szerint az I.r. vádlott terveinek nem volt realitása és az építkezés kivitelezésére sem teljesítőkészsége, sem -képessége nem volt. Eközben figyelmen kívül hagyta, hogy a tervnek volt realitása, arra nem kellett rávennie a Bt-t, mivel a vállalkozás is jó befektetésnek tartotta az elképzelést és a kivitelezésre fizetőképes erők álltak a vádlott mögött.

A védő álláspontja szerint a törvényszék által megállapított tényállás megalapozatlan, mivel lényeges tények tekintetében hiányos. Az elsőfokú bíróság

ezen túlmenően az általa megállapított tényekből is tévesen következtetett további tényekre, amikor kellő vizsgálat nélkül elfogadta a Zrt sértetti pozícióját. Az I.r. vádlott nem tévesztette meg a Zrt-t, mivel az értébecslés téves tartalma már kezdettől felismerésre került és emiatt a csalás még kísérleti szakba sem jutott, illetve az alkalmas kísérlet megvalósulása is vitatható. Elsődlegesen bűncselekmény hiányában a vádlott felmentését, másodlagosan az elsőfokú ítélet helybenhagyását, harmadsorban pedig hatályon kívül helyezést és az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezését indítványozta.

A II.r. vádlott védője ugyancsak fenntartotta a felmentést célzó perorvoslatát.

Fellebbezése részletes indokolásában kifejtette, hogy a törvényszék elmulasztott valamennyi bizonyítékot mérlegelési körébe vonni, ebből adódóan az általa megállapított tényállás hiányos és téves következtetésen alapul.

Hibásan minősítette a vagyon elleni bűncselekményként vád tárgyává tett magatartást csalásnak, mivel a benyújtott valótlan tartalmú értébecslés alkalmatlan volt jogi hatás kiváltására és ezt a Zrt nyomban felismerte, így már a kölcsön igénylésekor eldöntött tény volt, hogy nem hiteleznek az I.r. vádlottnak. A 3/2009. jogegységi határozat iránymutatása szerint a csalásnál vizsgálni kell, hogy a kölcsön felvételekor az elkövetőnek szándékában állt-e a kölcsön visszafizetése, illetve adott volt-e annak reális lehetősége. Ezt a vádlottak közül csak az I.r. vádlott esetében lehet vizsgálni, mivel a II.r. vádlott nem volt hitelfelvevő és visszafizetési kötelezettség sem terhelte. Az I.r. vádlott a projekt megvalósításakor reális haszonra számított és annak ellenére, hogy az indulásnál egyáltalán nem rendelkezett önerővel, a továbbiakban szándékában állt a törlesztés, amely megvalósítható lett volna.

Rámutatott a védő, hogy az ítélet tényállásából legfeljebb az elkövetéskori Btk. 297/A §-a szerinti hitelezési csalás lenne megállapítható, amely azonban jelenleg már nem bűncselekmény, ezért a hatályos 2012. évi C. törvény 2.§-ára figyelemmel - a vádlottakat az ellenük emelt vád alól - bűncselekmény hiányában - fel kell menteni.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság tanú1 tanúvallomását elfogadva arra a téves következtetésre jutott, hogy a II.r. vádlott úgy adta át a második értébecslést, hogy annak tartalmát ismerte. Ekörben a törvényszék a magánokirat-hamisításnál csak a terhelt gondatlanságát vizsgálta, holott nem kellett elvégeznie a feladatkörébe sem tartozó értébecslés ellenőrzését. Az sem róható fel a II.r. vádlottnak, hogy a szakvéleményt nem a Kft-től szerezte be. Mivel az okirat hamis voltáról nem tudott, a II.r. vádlott a terhére rótt közbizalom elleni bűncselekményt sem követhette el.

A kifejtettek alapján mindkét bűncselekmény alól a II.r. vádlott felmentését kezdeményezte.

Az I.r. és a II.r. vádlottak felszólalásukban és az utolsó szó jogán ártatlanságukat hangoztatták.

A védelmi fellebbezések - más okból - részben alaposak.

A Fővárosi Ítéltábla a bejelentett ellentétes irányú perorvoslatok alapján felülbírált a Fővárosi Törvényszék ítéletét és az azt megelőző eljárást.

Ennek eredményeként megállapította, hogy az elsőfokú bíróság eljárását az eljárási szabályok maradéktalan betartásával folytatta le, eljárási szabálysértést a másodfokú bíróság nem észlelt és ilyenre az eljárás résztvevői sem hivatkoztak.

Az elsőfokú bíróság a kimerítően lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként hiánytalanul és iratszerűen rögzítette a releváns tényeket. A bizonyítékok részletekbe menő, rendkívül alapos és a logika szabályainak megfelelő mérlegelésével, indokolási kötelezettségét messzemenően teljesítve megalapozott történeti tényállást állapított meg, amely a Be. 351.§ (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság számára is irányadó volt. Ekörben a tényállást és az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységét támadó védelmi perorvoslatok - a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma folytán - a másodfokú eljárásban eredményre nem vezethettek.

A terhükre rótt bűncselekmények tekintetében okszerűen következtetett a tagadásban lévő vádlottak bűnösségére, s helytállóan alkalmazta az elkövetéskor hatályos törvényt.

A cselekmények - váddal egyező - minősítésével azonban a másodfokú bíróság nem értett maradéktalanul egyet.

A vagyon elleni bűncselekményt illetően a határozat jogi indokolásából (ítélet 48. oldal második bekezdésének első mondata) mellőzni kellett, hogy az I.r. vádlottnak szándékában állt a kölcsönt visszafizetni, mivel a rendelkezésre álló bizonyítékok éppen ennek ellenkezőjére nyújtanak következtetési alapot.

A hitel igénylésekor a terhelt a telekre is adóssággal rendelkezett és biztosítékul még az ingatlan sem állt rendelkezésére, mivel annak nem ő volt a tulajdonosa. Ebből adódóan semmiféle reális lehetőséggel nem bírt az igényelt kölcsön visszafizetésére, így az eset körülményeiből azt a következtetést lehet levonni, hogy a kölcsönformát csupán megtévesztésül használta és valójában kárt kívánt okozni. (Ezzel egyező megállapítást tartalmaz egyébként az indokolás 48. oldal nyolcadik bekezdése.)

Az elsőfokú bíróság vizsgálta a Btk. 297/A §-a szerinti hitelezési csalás elkövetésének lehetőségét és helyes érveléssel zárta ki, hogy gazdálkodás rendjét veszélyeztető bűncselekmény elkövetése felmerülhetne.

A csalás és a hozzá képest speciális (egyébként 2013. január 31. napjáig hatályban volt) hitelezési csalás elhatárolása szempontjából iránytmutató 3/2009. jogegységi határozat szerint a piaci alapú hitelezés körében akkor nem állapítható meg csalás, ha az elkövető szándéka kizárólag hitel kieszközlésére irányul, vagyis a kölcsönt akarja és képes visszafizetni, mivel ebben az esetben hiányzik a jogtalan haszonszerzési célzat. Erre tekintettel a jelen ügyben az elbíráláskori kedvezőbb törvény alkalmazásának lehetősége nem merült fel.

A bírói gyakorlat a csaláshoz megkívánt megtévesztésnél nem követeli meg, hogy a tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás fondorlatos, átláthatatlan vagy elháríthatatlan legyen, - az elkövetési magatartásnak arra kell alkalmasnak lennie, hogy a sértett személyéhez kapcsolódóan előidézzék a károkozást. A megtévesztésnek nem kell kiterjednie a jogügylet egészére, csak az szükséges, hogy annak olyan elemeit fogja át, amelyek a károkozással okozati összefüggésben állnak.

A kölcsönnyújtás feltételeit vizsgálva, egyfelől a hitelnyújtás feltételeinek biztosítása, másfelől a nyújtandó kölcsön biztosítékainak meghatározása olyan feltétel, amely megállapítására irányuló megtévesztő magatartás tényállásszerű lehet.

A csalás tényállása akkor teljes, ha eredményként a kár bekövetkezik.

A hitelfolyósítási eljárásban - amely jogviszony a hitelintézet és kizárólag az I.r. között állt fenn - a hitelfolyósítás folyamatának része volt, amikor a vádlott - a II.r. vádlott közreműködésével - olyan értébecslést nyújtott be, amely alakítása kifogástalan volt és hamis tartalma nem volt szembetűnő. A benyújtott értébecslés meghamisítását tanú1 ügyintéző egyáltalán nem, főnöke (tanú2) is csupán későbbi tüzetes vizsgálat eredményeként ismerte fel.

Ekként a benyújtott okirat alkalmas volt a hitelfolyósító megtévesztésére, amelyet a II.r. vádlott - az értébecslés valótlan tartalmát ismerve - korábban kifogásolt részek kijavítása után adott át a Zrt képviselőjének. A vádlottak a csalás elkövetése során cselekményükkel valamennyi tényállási elemet megvalósították. A bűncselekmény stádiumai tekintetében ezért a cselekményt a befejezett kísérlet szakába juttatták. A másodfokú bíróság ezért az előkészületre történő hivatkozást nem találta megalapozottnak.

A fenti vagyon elleni bűncselekményt a törvényszék az anyagi jogi szabályoknak mindenben megfelelően minősítette az elkövetéskori törvény 318.§ (1) bekezdésébe ütköző, de - a Btk. 138/A § d/ pontjára figyelemmel - a (6) bekezdés szerint minősülő jelentős kárt okozó csalás bűntettének, amely a Btk. 16.§-a szerint kísérleti szakban rekedt.

Tévedett azonban, amikor társtettesi elkövetést rótt a vádlottak terhére.

E bűncselekmény tényállási elemeit egyedül a kölcsönügylet tekintetében a sértettel jogviszonyban álló az I.r. vádlott valószínűsítette meg, aki 100.000.000 forinthez jutott volna, ha a cselekményt nem leplezik le. E pénzösszeg társának történő megszerzése érdekében fejtette ki a II.r. vádlott az elkövetési magatartását, az ügyintézésben való részvétele során, mellyel szándékosan segítséget nyújtott az I.r.vádlottnak. Ekként elkövetői minőségüket a másodfokú bíróság megváltoztatta: Az I.r. vádlott a bűncselekmény Btk. 20.§ (1) bekezdése szerinti önálló tette, míg a II.r. vádlott annak a Btk. 21.§ (2) bekezdésében írt bűnszegédje.

A közbizalom elleni bűncselekmény vonatkozásában a törvényszék az anyagi jogi szabályoknak megfelelően minősítette a II.r. vádlott valótlan tartalmú magánokirat felhasználásával megvalósított cselekvőségét a Btk. 276.§-a szerint magánokirat-hamisítás vétségének, tévedett azonban az I.r. vádlott cselekményeinek minősítésénél.

Az elsőfokú bíróság - a váddal egyezően - további vizsgálódás nélkül közokiratnak fogadta el a telek-adatlapot. A közokirat fogalmát a Pp.195.§ (1) bekezdése definiálja. Eszerint közokirat az olyan papír alapú vagy elektronikus okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül, a megszabott alakban állított ki, mint közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, továbbá az okirattal tanú sított adatok és tények valóságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját.

A jelen esetben a kölcsönigényléshez mellékelt, meghamisított tartalmú telek-adatlap olyan az építési hatóságnál rendszeresített, az építési engedély megadása feltételeinek megismertetését elősegíteni hivatott irat, amely annak hangsúlyozásával szolgáltat információt egy adott ingatlannal (annak beépíthetőségével, a megengedett zajszinttel stb.) kapcsolatban, hogy az adatlapban foglaltakért felelősséget nem vállal. Ezen túl a több lapból álló irat minden oldalát ügyintéző nem írja alá és az iratot bélyegzőlenyomattal egyáltalán nem látják el. Emiatt a telekadat-lap sem tartalmában, sem alakiságában nem felel meg a közokirattal szemben támasztott magasabb követelményeknek, következésképpen magánokiratnak tekintendő.

A kifejtettekből adódóan a másodfokú bíróság (a 36/2007.BK véleményben foglaltakra figyelemmel) az I.r. vádlott azon közbizalmat sértő magatartását, hogy ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására több valótlan tartalmú magánokiratot, többször felhasznált, - mivel a folytatólágosság Btk. 12.§ (2) bekezdésében írt törvényi feltételei hiánytalanul fennállnak, - egységesen a Btk. 276.§-a szerinti folytatólágosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette.

A büntetés kiszabása körében a törvényszék a bűnösnek kimondott vádlottnál helyesen tárta fel a releváns bűnösségi tényezőket.

A másodfokú határozat mindkét vádlottra kedvezőbb minősítést eredményezett, a minősítésváltoztatás következtében a bűnösségi tényezők köréből mindkettőjüknél mellőzendő volt a súlyosítóként értékelt társtettesi elkövetés, ezen túlmenően a II.r. vádlottnál enyhítőként kellett értékelni a bűnsegédi bűnrészességet, az I.r. vádlott közbizalom elleni bűncselekményei pedig enyhébben minősülnek.

A törvényszék a bűnösségi körülmények kellő súlyozásával - kiemelt nyomatékot adva a kísérlet távoli voltának és az elkövetés óta bekövetkezett jelentősebb időmúlásnak, - helyesen alkalmazott mindkét vádlottal szemben felfüggesztett börtönbüntetést, amely mértékében és a próbaidő tartamában a belső arányosság követelményét kielégítve kellően differenciált.

A törvényszék által halmazati büntetésül alkalmazott joghátrány - a másodfokú ítéletben foglalt változtatás tükrében - mindkét vádlottnál megfelelő tartamú, egyikük esetében sem tekinthető eltúlzottan enyhének, így súlyosításra nincs elegendő indok.

A büntetések tartama arányban áll az elkövetett bűncselekményekkel, ezért a másodfokú bíróság mérséklésükre sem látott lehetőséget.

A járulékos kérdések közül a törvényszék helyesen döntött, amikor a bűnjeltárgyak lefoglalásának megszüntetésével azokat a büntetőügy iratainál rendelte elhelyezni.

Az elsőfokú bíróság a törvénynek megfelelően határozott, amikor a bűnösnek kimondott vádlottakat külön-külön kötelezte az eljárásban keletkezett bűnügyi költségből büntetőjogi felelősségükkel összefüggésben, indokoltan felmerült költség viselésére.

A Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Törvényszék ítéletét az előbbi indokok alapján a Be. 372. § (1) bekezdése szerint megváltoztatta, míg a változtatást meghaladóan - a Be. 371.§ (1) bekezdés alapján - helybenhagyta.

Figyelemmel arra, hogy a másodfokú eljárásban az ügyész fellebbezése eredménytelennek, a védelmi perorvoslat viszont sikeresnek bizonyult, az ítéltábla - a Be. 338.§ (2) bekezdése alapján - mentesítette az I.r. vádlottat a másodfokú eljárásban keletkezett bűnügyi költség megfizetése alól.

Budapest, 2013. augusztus 29. napján

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k.	Dr. Sebe Mária s.k.	Dr. Sárecz Szabina Martina s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

A Fővárosi Törvényszék 21.B.1274/2010/77. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.307/2012/9. számú ítéletében írt változtatással mindkét vádlottat érintően 2013. augusztus hó 29. napján jogerőre emelkedett és - a felfüggesztett szabadságvesztés kivételével - végrehajthatóvá vált.

Budapest, 2013. augusztus hó 29. napján

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

dr. Badits Edit
bírósági ügyintéző